

explorador

Àsia-Pacífic: el nou centre del món

vista prèvia >

La política internacional està virant el seu centre de l'Atlàntic (prioritari per a les potències occidentals des de la II Guerra Mundial) al Pacífic. L'auge econòmic de la Xina i el creixement de la seva influència a la zona, ha comportat una modificació en les prioritats en matèria internacional de les potències occidentals —sobretot dels EUA—, que han començat a reforçar la seva presència a la zona per mirar d'afrontar l'impuls xinès. Un nou rumb internacional que força la UE a replantejar-se el seu lloc al món.

Guillem Pursals Jaime

Polítòleg (UPF), Màster en Seguretat (UNED) i Doctorand en Dret (UAB)

@GPursal

El desenvolupament econòmic, industrial i militar que va experimentar la Xina entre 2001 i 2010, evidenciat amb els Jocs Olímpics de Beijing de 2008 i l'Exposició Universal de Shanghai el 2010, va provocar un replantejament de l'eix diplomàtic dels EUA.¹ Si bé durant 100 anys la política diplomàtica nord-americana s'havia centrat en el seu eix atlàntic i en les connexions cap a Europa, ara s'iniciava un pivot cap al Pacífic per tal de centrar l'atenció en aquest gran creixement econòmic i l'expansió de l'àrea d'influència xinesa a la regió que l'acompanyava.

És per aquest motiu que una de les principals línies d'actuació de l'administració de Barack Obama entre el 2008 i el 2016 va ser establir com a preferent el focus al Pacífic en lloc de l'Atlàntic.

Com a conseqüència de la crisi econòmica del 2008, els vincles comercials entre Austràlia i la Xina es van intensificar, i aquest va ser un dels motius pels quals l'economia australiana no es va ressentir d'aquella

crisi. Amb l'increment dels intercanvis econòmics entre les empreses australianes i xineses, va donar-se una major influència xinesa en la política australiana a causa de la seva creixent dependència econòmica respecte a Beijing.² Aquest fet va ser vist amb preocupació per part dels EUA i el Regne Unit, perquè situava la Xina en una situació de predominança dins de l'àrea Àsia-Pacífic.

Això es produïa alhora que, a Taiwan, a les eleccions presidencials de 2016, guanyava una força independentista, el Democratic Progressive Party [Partit Democràtic Progressista] amb Tsai Ing-wen com a candidata. Les amenaces de Beijing sobre Taiwan si declaraven formalment la independència van tenir com a resposta que els EUA incrementessin la seva presència militar al Pacífic, com també els vincles amb Taipei.³

Amb aquesta política de contenció, els EUA no només van enfortir els vincles històrics amb Taipei, sinó que també van reforçar els vincles

econòmics i militars amb el Japó, així com també amb l'Índia i la República de Filipines. La voluntat per part de les diferents administracions nord-americanes des d'Obama de contenir el creixement econòmic i la capacitat d'influència de la Xina al Pacífic i a la regió, va centrar els esforços diplomàtics principals del gegant americà, que s'han vist materialitzats amb el tractat AUKUS —acrònim dels tres estats signants—,⁴ de defensa conjunta entre Austràlia, el Regne Unit i els EUA. Tot plegat s'ha vist contrapesat per l'increment de la presència xinesa a les petites repúbliques del Pacífic a través de convenis de col·laboració econòmica i inversions a gran escala en tota la ruta entre la Xina i l'Amèrica Llatina. L'establiment de corredors econòmics entre la Xina i gran part dels estats d'Amèrica del Sud ha fonamentat encara més l'establiment de bases comercials xineses en diferents estats oceànics.

Així doncs, s'ha d'entendre que les tensions diplomàtiques que sorgeixen al Pacífic són conseqüència, per

1 RUPÉREZ, «La política exterior de los Estados Unidos bajo Barack Obama: análisis y prospección».

2 SEARIGHT, «Australia's response».

3 TUNG, «Prospects of Taiwan-China relations after the 2016 elections».

4 SCHEFFER; QUENCEZ, *The US in NATO: adapting the Alliance to new strategic priorities*.

Els vincles entre els EUA i diferents estats d'Àsia i del Pacífic es remunten a abans i després de la II Guerra Mundial

una banda, d'una política d'expansió econòmica per part de la Xina, que la necessita per tal de consolidar-se com un actor global; per l'altra banda, dels esforços dels EUA orientats a contenir aquesta creixent influència xinesa per la via d'enfortir els vincles econòmics, militars i polítics amb els diferents estats que hi ha al voltant de la Xina. Però, per aquest motiu, cal entrar en els casos concrets per analitzar en profunditat la importància del que està succeint a la zona, i com ens afecta tot plegat com a europeus.

Sobre les relacions de la Xina i els EUA al Pacífic

Els vincles entre els EUA i diferents estats d'Àsia i del Pacífic no són pas recents, sinó que es remunten a acords i interaccions d'abans i després de la II Guerra Mundial. Un exemple d'això, són els vincles estratègics dels EUA amb la República de Filipines, que estaven sota la tutela estatunidenca abans de la guerra, i que es van constituir en aliats des de la seva independència. L'alliberament de Filipines, sota ocupació japonesa, per part de les forces nord-ameri-

canes, juntament amb el suport nord-americà al govern filipí a l'exili, van consolidar una aliança estratègica que perdura fins avui. A més, el conflicte marítim amb la República Popular de Xina també fa que sigui quelcom vigent i actualitzat. Un cas similar al de Guam, que era territori nord-americà i encara ho és, però que fou envaït pels japonesos durant la guerra mundial i que encara avui depèn dels EUA per a la seva seguretat.

Des de 1951 existeix el Tractat de Defensa Mútua entre la República de les Filipines i els EUA. El principal eix del tractat és l'ajuda militar entre els dos estats en cas d'atac contra algun dels dos. El 1947 es va signar l'acord sobre Bases Militars, però no es va renovar i el 1992 ja no hi havia personal nord-americà desplegat a cap de les illes. Tot i així, el 2014 es va establir l'Acord de Cooperació en Defensa Reforçada, en què s'establien mecanismes de cooperació entre seguretat marítima, assistència humanitària i modernització de les Forces Armades de Filipines.⁵ Un exemple d'aquest

acord, el tenim en la modernització de l'Armada de Filipines, com també en la cooperació marítima.

La vigència d'aquest tractat es va posar de manifest el 2024, quan el govern filipí va advertir a la Xina que invocaria l'aplicació del tractat si els pescadors filipins continuaven tenint problemes per navegar per les aigües filipines del mar de la Xina Meridional.⁶ S'ha de tenir en consideració que actualment hi ha un conflicte marítim referent als límits de les aigües nacionals de diferents estats de l'Àsia-Pacífic, concretament sobre els seus límits al mar de la Xina Meridional, que afecta Brunei, Filipines, Malàisia, Vietnam i la Xina. Aquest conflicte es remunta al 1947 amb l'establiment de la coneguda com a Línia d'Onze Segments, que és l'àrea d'expansió marítima que el govern xinès considera com a legítimament seva, però que vulnera la resta de límits nacionals.

Per altra banda, tenim el Japó. En aquest cas, el vincle amb els EUA

⁵ DE CASTRO, «Philippine defense policy in the 21st Century: Autonomous defense or back to the alliance?».

⁶ EUROPA PRESS, «Filipinas descarta activar el tratado de defensa mutua con EEUU tras la última disputa con China».

comença després de la II Guerra Mundial. Després de la seva rendició com a potència de l'Eix, i a diferència d'Alemanya, que va ser fraccionada i repartida administrativament entre les potències vencedores del conflicte, el país nipó va quedar provisionalment sota administració nord-americana fins el 1952. El triomf de la revolució comunista a la Xina va fer que els EUA observessin amb cautela el que passava al país, tot establint bases militars i grans contingents de tropes a l'arxipèlag no només per supervisar la transició del feixisme a la democràcia, sinó també per evitar la temptació xinesa de portar la revolució comunista a les illes nipones. Recordem que en aquells anys hi havia en marxa el Pla Marshall a Europa, com també la doctrina Truman, que se centrava a preservar les democràcies existents de qualsevol ingerència externa per part dels governs comunistes, com havia passat a Grècia en acabar la Segona Guerra Mundial.

En el cas del Japó es va aprovar una nova Constitució política, redactada en gran mesura per juristes i constitucionalistes de la nova administració nord-americana, a més de dife-

rents experts japonesos. S'hi'establia que el país no tindria capacitat bèl·lica ofensiva, sinó defensiva. És a dir, haurien d'atacar el Japó directament perquè pogués respondre militarment. El 1951 es va signar el Tractat de Seguretat entre els EUA i el Japó, en què es restablia la independència del país nipó; i el 1952 el Tractat de San Francisco, que va establir oficialment la pau entre Japó i EUA. S'establia d'aquesta manera el marc de dret internacional que vinculava tots dos estats. Segons l'oposició a aquest marc, formada principalment per forces d'esquerres, els dos tractats convertien el Japó en una base militar permanent i, per tant, la seva sobirania no seria respectada, sinó que quedava a disposició del govern nord-americà.⁷ El 1960 el Tractat fou ratificat pel conegut ANPO, Tractat de Cooperació Mútua i Seguretat entre els EUA i el Japó, que ratificava l'acord de 1951.

El 2019, es va establir que, en el cas d'un ciberatac contra el Japó, els EUA també respondrien atorgant-los-hi protecció i mecanismes

⁷ ENVALL, «Japan: from passive partner to active ally».

de salvaguarda digital. Aquest fet demostra que el Tractat, tot i signar-se farà 65 anys, continua vigent i respon a les amenaces actuals. És per aquest motiu que hi ha diferents opinions⁸ dins de la societat japonesa al respecte. Per un costat la de bona part dels habitants d'Okinawa, principalment en contra del Tractat pel desplegament militar nord-americà a l'illa, que el consideren perjudicial i una pèrdua de sobirania, com també una font de problemes de convivència. I, per altra banda, l'opinió de la resta de japonesos, àmpliament a favor d'aquest tractat perquè consideren que fora del paraigua dels EUA estarien desprotegits de qualsevol amenaça xinesa o nord-coreana que pugui afectar el país.

En el cas d'Austràlia i Nova Zelanda, la relació amb els EUA ha vingut definida pel tractat dels Cinc Ulls, coneguda per les seves sigles AUSAUKUS, per implicar Austràlia, Canadà, els EUA, Nova Zelanda i el Regne Unit.⁹ És la cooperació dels

⁸ STARS AND STRIPES, «Okinawa governor, aiming to reduce island's military presence, plans US trip to protest crimes».

⁹ GILLI, «The United Kingdom and the Indopacific: return of global Britain?».

Dins de l'àrea d'influència dels EUA a l'àmbit del Pacífic, s'hi troba Taiwan

serveis d'intel·ligència de tots cinc estats al més alt nivell per qualsevol amenaça que pugui sorgir, i es va establir el 14 d'agost de 1941. Posteriorment, va ser aprovat el tractat ANZUS, signat el 1951 i en vigor des de 1952. Aquest acord a tres bandes va aparèixer com a resposta de l'amenaça de qualsevol atac comunista contra Austràlia i Nova Zelanda per part de la Xina o l'URSS. El Regne Unit no va considerar que fos el Pacífic quelcom preferencial, i per aquest motiu no en va ser part signant tot i que dos dels estats signants estaven vinculats a la Corona Britànica. El que va precipitar la signatura de l'acord va ser el triomf de la Revolució Comunista a la Xina (1949), com també la Guerra de Corea (1950-1953) i la coneguda com Emergència de Malàisia (1948-1960), la revolució comunista contra la presència britànica a la federació.

Sota el paraigua de l'ANZUS es va coordinar la participació d'Austràlia i Nova Zelanda a la Guerra del Vietnam (1963-1975), que van ser els únics estats de la Commonwealth a participar-hi. La prohibició neozelandesa el 1985 a qualsevol element que contingui material nuclear va fer

que fos suspesa del tractat tripartit. El 1996, Bill Clinton va reconèixer a Nova Zelanda com un aliat dels EUA, i va canviar la tendència una dècada després del refredament de relacions diplomàtiques i militars com a conseqüència de l'exclusió nuclear. I el 2012 es va signar la Declaració de Washington entre tots dos estats. Per altra banda, les relacions entre Austràlia i EUA no han patit cap canvi, guanyessin laboristes o conservadors al país. El 2021 es va signar l'acord AUKUS, de defensa conjunta, que va incloure al Regne Unit en una nova aliança entre Austràlia, Estats Units i Regne Unit. Nova Zelanda aquí no hi participaria.

Per últim, dins de l'àrea d'influència dels EUA a l'àmbit del Pacífic, s'hi troba Taiwan. Els vincles entre els EUA i la República de la Xina — nom oficial de Taiwan, com a refugi del govern nacionalista derrotat pels comunistes a la guerra civil xinesa— es remunten a la creació de la Revive China Society [Societat per la Regeneració de Xina] el 1894, una de les primeres organitzacions republicanes de la Xina a l'exili — dins de l'imperi Qing no se'n podien constituir—, i que seria el primer pas

per la creació del Kuomintang¹⁰. Els EUA van donar suport a la Revolució Xinhai¹¹ el 1911 reconeixent ràpidament el nou govern, i es van convertir en aliats després de l'atac japonès a Pearl Harbor (1941). La victòria comunista el 1949 va expulsar el govern del Kuomintang, encapçalat per Chiang Kai-shek, cap a Taiwan, que es va convertir en l'últim reducte de la República de la Xina davant la República Popular de la Xina. Entre 1949 i 1954 les relacions entre els EUA i Taiwan van ser tenses, però la Primera Crisi de l'Estret el 1954¹² va fer que es signés el Tractat de Defensa Mútua Sinomericà el 1954, com també la Resolució de Formosa de 1955.¹³

10 El Kuomintang (KMT) és un partit polític nacionalista xinès fundat el 1919, que va governar la Xina fins al 1949 i actualment és una de les principals forces polítiques de Taiwan. Defensa una línia conservadora i favorable a la unitat amb la Xina, però dins d'un marc democràtic.

11 La Revolució Xinhai (1911) va ser el moviment que va enderrocar la dinastia Qing i va posar fi a més de 2000 anys de monarquia imperial a la Xina i va donar pas a la República de la Xina.

12 La Primera crisi de l'estret de Taiwan (1954-1955) va ser un conflicte entre la República Popular de la Xina i la República de la Xina (Taiwan), en què Beijing va bombardejar illes controlades per Taiwan, cosa que va provocar la intervenció diplomàtica i militar dels EUA per defensar l'illa.

13 La Resolució de Formosa de 1955 va ser una llei

La presència de la República Popular de la Xina al Pacífic no va acompanyada d'aliances militars supranacionals, sinó d'acords comercials que impliquen assistència de seguretat mútua

El 25 d'octubre de 1971, però, s'aprova la Resolució 2758 de l'Assemblea General de l'ONU, i el representant del govern de Taiwan perd la seva cadira a l'ONU com a representant de la Xina i és substituït pel representant del govern de Beijing, de la República Popular de la Xina. Des d'aquell moment, s'acordava el principi d'una sola Xina a nivell internacional, i es reconeixia al govern comunista com a únic legítim. El 1979 els EUA van deixar de reconèixer el govern de Taiwan com a legítim durant les negociacions Nixon-Mao. El Tractat de Defensa Mútua de 1954 deixava d'estar en vigor. Tot i així, els EUA van considerar que la Resolució de Formosa continuava vigent i, per tant, es reconeixia que ja no ostentaven el govern legítim de la Xina, però, per altra banda, no podien ser envaïts ni coaccionats. Sota aquest marc internacional és on es canalitza tota l'ajuda dels EUA cap a Taiwan encara avui.

Per altra banda, la presència de la República Popular de la Xina al

Pacífic no va acompanyada d'aliances militars supranacionals, sinó d'acords comercials que impliquen assistència de seguretat mútua. I no es tracta de països que es podrien considerar potències, com és el cas d'Austràlia, Japó o les Filipines, sinó que són països la importància dels quals recau en la seva situació geogràfica, com és el cas de les Illes Fiji, Kiribati, Papua Nova Guinea, les Illes Salomó, els Estats Federats de Micronèsia o Vanuatu.¹⁴ Alguns d'ells mantenen vincles estrets amb Taiwan encara, com el cas de Kiribati, que manté els vols cap a Taipei encara que no els reconegui des de 2019 com a estat independent.

En el cas de Nauru es pot veure com és l'actuació xinesa al Pacífic, i les relacions que hi ha amb aquests petits estats. La presència xinesa a les illes va acompanyada de grans inversions per a construir-hi i millorar-hi infraestructures, s'estableix un vincle econòmic entre Beijing i les illes. No es tracta

només del reconeixement o no de Taiwan com a actor legítim, sinó que hi ha presència econòmica xinesa a 6.200 quilòmetres de la Xina continental, en un punt de pas de les rutes comercials marítimes internacionals entre Àsia i Amèrica. Per tant, no s'està buscant tenir una influència política sobre el país, com es podria pensar, sinó tenir una presència regional al mig del Pacífic que justifiqui la presència de vaixells xinesos a la zona.

El cas tangible d'aquesta estratègia va ser l'acord entre la Xina i les Illes Salomó. La importància geogràfica d'aquestes illes és que es troben entre Austràlia i els EUA, i des de 2022 està permès que la Xina pugui desplegar personal policial i militar a les illes per tal de facilitar-hi la convivència, com a conseqüència dels disturbis que van sacsejar-les el 2021.¹⁵ Honiara, capital de les Illes Salomó, es situa a 7.000 quilòmetres de Beijing, i allà hi estan desplegant diferents empreses xineses que presten serveis a la ciutadania, i hi ha la possible creació d'una base

del Congrés dels EUA que autoritzava el president a utilitzar la força militar per defensar Taiwan i les seves illes davant l'amenaça de la Xina comunista durant la Primera Crisi de l'Estret.

14 ZHANG, «China in the Pacific and traditional powers' new Pacific policies: Concerns, responses and trends».

15 KELLY, «The China-Solomon islands security agreement: Clear And Present Danger».

Hem d'entendre que la perspectiva xinesa al Pacífic va més enllà d'Oceania, i implica també la costa pacífica d'Amèrica

militar per protegir les illes de suposades amenaces externes i internes. La prevenció davant de desastres naturals com temporals i tsunamis és un dels motius pels quals la Xina té facilitat a implicar-se en aquests estats, els ofereix protecció i estabilitat econòmica, sense suposadament intervenir en les decisions polítiques.

Per altra banda, hem d'entendre que la perspectiva xinesa al Pacífic va més enllà d'Oceania, i implica també la costa pacífica d'Amèrica; sobretot la consolidació de la presència xinesa al Perú, a través del port de Chancay. La implicació de l'empresa xinesa Cosco Shipping Group en la construcció de la infraestructura portuària és la consolidació d'un seguit d'inversions a tot el Pacífic que han consolidat una ruta comercial segura i estable per a les companyies xineses. Més enllà dels EUA, no hi havia fins ara ports importants de mercaderies al Pacífic que donessin cobertura a l'Amèrica Llatina; i ara ja n'hi ha un. La voluntat xinesa és que serveixi per connectar Xile, Equador, Colòmbia, Veneçuela, Argentina, Bolívia i Brasil amb la Xina sense necessitat de passar per l'estret de Panamà.

Sobre les relacions de la Unió Europea al Pacífic

Després d'analitzar les relacions dels EUA i la Xina amb els diferents estats del Pacífic, és important definir-hi el paper de la Unió Europea (UE). Perquè, a través de la França d'ultramar —especialment per les col·lectivitats territorials de la Polinèsia Francesa, la col·lectivitat sui generis de Nova Caledònia i la col·lectivitat de Wallis i Futuna—, la UE té presència al Pacífic. També hi ha l'Illa Clipperton, completament deshabitada i que depèn directament del govern francès. Això té com a conseqüència que la UE tingui tres territoris d'ultramar al Pacífic i, per tant, les qüestions que hi succeeixen també tenen a veure amb les preocupacions comunitàries. A més, la UE té acords comercials amb tots els estats pacífics insulars. Un altre element a tenir en compte és que la UE va signar l'Acord de Samoa (2023) amb l'Organització d'Estats d'Àfrica, dels Caribs i del Pacífic (ACP) sobre la importància de col·laborar en el desenvolupament i creixement sostenible, els drets humans, la cooperació comercial, la pau i la seguretat col·lectiva. Austràlia, les Illes Cook, Micronèsia, Fiji,

Kiribati, Nauru, Nova Zelanda, Niue, Palau, Papua Nova Guinea, les Illes Marshall, Samoa, les Illes Salomó, Tonga, Tuvalu, Vanuatu, Nova Caledònia i la Polinèsia Francesa formen part del Fòrum de les Illes del Pacífic, que manté els acords comercials amb la UE.¹⁶

Tal com va definir l'Alt Representant de la Unió Europea per a Afers exteriors i Política de Seguretat entre el 2019 i el 2024, l'espanyol Josep Borrell,¹⁷ l'Acord de Samoa té una importància cabdal especial perquè reforça el multilateralisme, i congrege a més de la meitat dels membres de l'ONU al voltant de principis comuns. A més de l'Acord de Samoa, també existeixen els diferents acords bilaterals entre la UE i la Xina, Japó, Austràlia, Nova Zelanda, Vietnam i les Filipines, entre d'altres estats del Pacífic. L'Acord de Samoa consolida el camí emprès per l'Acord de Cotonou del 2000, entre la UE i l'ACP. Tot i

¹⁶ BARRETT, «The Samoa agreement: Focus on the caribbean economic development and EU partnership»

¹⁷ EUROPEAN EXTERNAL ACTION SERVICE, «The Samoa Agreement: A renewed partnership between the European Union and countries of the African, Caribbean and Pacific region».

Tres territoris d'ultramar de França són un punt estratègic per a la UE, i per a la resta de potències

així, els territoris d'ultramar francesos també presenten reptes cabdals, com és el cas de Nova Caledònia i la seva voluntat d'esdevenir independent, però amb importants problemes i conflictes que dibuixen la importància d'aquestes regions del Pacífic en la política comunitària europea.

El govern francès va denunciar la interferència d'Azerbaidjan, Rússia i la Xina en la política de Nova Caledònia, en la campanya política a favor de la independència. Diferents comptes d'X vinculats a l'Azerbaidjan van aparèixer¹⁸ per difondre informació falsa i establir una campanya de desinformació al respecte, com també des de Rússia, que es va organitzar un ciberatac a gran escala contra l'arxipèlag. El suport polític de França a Armènia va tenir com a resposta el suport àzeri als secessionistes canacs, de la mateixa manera que el suport francès a Ucraïna va tenir com a resposta la participació de Rússia en el mateix sentit que els àze-

ris. D'aquesta manera, generaven desestabilització, fruit de la desinformació i del mal funcionament de les infraestructures essencials a l'arxipèlag. Hem de tenir present que no deixen de ser territori de la UE i, per tant, es tracta d'una interferència russa i àzeri en els assumptes polítics domèstics europeus.

Hem de tenir present que, segons els Acords de Nouméa de 1998, es consultaria tres vegades els ciutadans de Nova Caledònia sobre la independència.¹⁹ El primer referèndum va ser el 2018; el segon, el 2020 i el tercer, el 2021. En tots tres casos va guanyar el "No", però el cas més interessant va ser el darrer, el de 2021, en què l'opció del "No" va pujar fins al 96.5%, com a conseqüència del boicot dels independentistes.²⁰ El 2024 es volia fer una reforma legislativa que ampliés l'electorat a les eleccions provincials permetent el vot a qui va arribar després de 1998 al territori d'ultramar, que va ser el que va provocar els

grans disturbis en què van interferir àzeris i russos.²¹

La població canaca considera que això menyscaba els seus drets històrics i els consolida com a minoria al país davant l'increment de francesos amb dret a vot, cosa que els apropant més a l'assimilació que no pas a la independència. La voluntat de desestabilitzar Nova Caledònia, com també de rebot la Polinèsia Francesa, demostra fins a quin punt tots tres territoris d'ultramar de França són un punt estratègic per a la UE, i per a la resta de potències.²² A més, gràcies a aquests tres territoris, la UE també és un actor rellevant dintre de les diferents sinergies entre la Xina i els EUA a la regió Àsia-Pacífic, més enllà de ser aliat comercial o soci estratègic d'alguns dels seus estats. També cal destacar, a banda, les activitats econòmiques que es desenvolupen en aigües dels territoris francesos d'ultramar a la regió, com la recol·lecció de perles que s'exporten directament a Japó i Xina. A més, els seus 5,5 mili-

18 LE MONDE, «Nouvelle-Calédonie: des opérations d'ingérence de l'Azerbaïdjan qui n'expliquent pas tout».

19 CHAPPELL, «The Noumea Accord: Decolonization without Independence in New Caledonia?».

20 FRANCE 24, «New Caledonia separatists call for boycott of independence referendum».

21 GRARE, «Russia, Azerbaijan exploit New Caledonian strife against France; China stays mum. The Strategist».

22 BRADY, «Assessing CCP foreign interference activities in New Caledonia».

Els actuals moviments diplomàtics per part de la Xina estan centrats a vertebrar una línia comercial entre el territori continental i l'Amèrica Llatina, i consolidar el seu paper a la zona

ons de quilòmetres quadrats representen el 40% de la zona econòmica exclusiva francesa.²³

Els actuals moviments diplomàtics per part de la Xina estan centrats a vertebrar una línia comercial entre el territori continental i l'Amèrica Llatina²⁴ i a consolidar el seu paper a la zona per destacar com un soci fiable per a tots els països de la regió. Així doncs, la visió del Pacífic que té la Xina no és només per la importància dels diferents països que serveixin d'enclavaments comercials, sinó que és una via de pas cap a un mercat en expansió per a ells, el sud-americà. L'establiment de presència xinesa a les Illes Salomó, com també a Kiribati o Nauru, permet contrarestar la presència nord-americana a Guam, Japó o les Filipines. La falta de vinculació de França dins del tractat AUKUS va ser vista per París com una traïció diplomàtica, perquè s'esperava que serien integrats en la defensa conjunta, però això també ha permès reforçar l'autonomia estratègica de la UE al respecte.

23 ANDRÉFOUËT; ADJEROUD, «French Polynesia».

24 ZHANG, «¿Cómo entender la política de China hacia América Latina en la nueva era?».

La cooperació en el desenvolupament de la seguretat humana, la connectivitat i la governança digital també són un dels pilars de la UE a través de la cooperació Global Gateway de la UE. Així doncs, es pot afirmar que l'Acord de Samoa guanyarà rellevància dins del marc de desenvolupament d'una política exterior comunitària, com també els acords bilaterals amb Austràlia i Nova Zelanda. Tot i ser estats de la Commonwealth, la sortida del Regne Unit de la UE ha tingut com a conseqüència l'establiment de vincles directes entre les institucions europees i tots dos estats, per la qual cosa el Regne Unit hi perd pes diplomàtic en no poder ser un canal comunicatiu important entre tots tres territoris.

Conclusions

Les tensions comercials entre els EUA i la Xina, com també les polítiques aranzelàries per dificultar les exportacions i importacions entre tots dos països, afecten el desenvolupament dels diferents estats del Pacífic; però, per altra banda també consoliden diferents estratègies. La

dels EUA, de reforçar la seva presència militar i econòmica al Japó, les Filipines i Taiwan, a través de la renovació dels acords de cooperació i desenvolupament existents entre ells. Com a conseqüència de la dependència estratègica de la UE cap a la Xina, els nous acords de la UE amb l'Índia, en reforçar l'alternativa de Delhi, ajuden a reduir aquesta dependència i a fer créixer la multilateralitat.

Per altra banda, la Xina busca expandir la seva presència al Pacífic, no només com a ruta comercial, sinó també com a plataforma d'influència política i estratègica, i aprofitar els acords comercials amb els microestats com a punts comercials per a consolidar-la.²⁵ El desplegament de militars xinesos a diferents microestats, com també l'expansió i creació de petites illes artificials al mar de la Xina Meridional, creen un escenari de tensió continuat amb estats com les Filipines. La dependència de les principals potències internacionals respecte de les exportacions de sistemes informàtics i semiconductors

25 THADANI; ALLEN, «Mapping the semiconductor supply chain: The critical role of the Indo-Pacific region».

Les relacions i tensions entre els EUA i la Xina també obliguen la UE a prendre un paper actiu i a considerar tenir polítiques de bon veïnatge amb estats com Samoa, Kiribati, les Illes Salomó o Nauru

taiwanesos té com a conseqüència que, si hi ha un increment de les tensions, tingui conseqüències notables a l'economia global.

Per últim, les relacions diplomàtiques al Pacífic ens interpel·len com a europeus com a conseqüència de l'existència de territoris comunitaris d'ultramar i, per tant, les relacions Àsia-Pacífic entre els EUA i la Xina ens afecten directament. No només per les relacions comercials i militars que es poden donar entre els EUA i la UE, o entre la UE i la Xina, sinó que les relacions i tensions que es donen entre totes dues potències també obliguen la UE a prendre un paper actiu i a considerar de tenir polítiques de bon veïnatge amb estats com Samoa, Kiribati, les Illes Salomó o Nauru. ■

■ Bibliografia

ANDRÉFOUËT, Serge; ADJEROUD, Mehdi. «French Polynesia». A SHEPPARD, Charles. (Ed.), *World Seas: An Environmental Evaluation*, Vol. III, p. 827–854. Amsterdam: Elsevier, 2019.

BARRETT, Beverly. «The Samoa agreement: Focus on the caribbean economic development and EU partnership» [en línia]. *A American University*, d'11 de desembre de 2024. Disponible: <www.american.edu>.

BRADY, Anne-Marie. «Assessing CCP foreign interference activities in New Caledonia». *A Australian Strategic Policy Institute*, p. 15–27, 2024.

CHAPPELL, David. A. «The noumea accord: Decolonization without Independence in New Caledonia?». *A Pacific Affairs*, vol. 72, núm. 3, p. 373–391, 1999.

DE CASTRO, Renato. C. «Philippine defense policy in the 21st Century: Autonomous defense or back to the alliance?». *A Pacific Affairs*, vol. 78, núm. 3, p. 403–422, 2005.

ENVAL H. «Japan: from passive partner to active ally». A WESLEY, Michael (ed.), *Global Allies: Comparing US Alliances in the 21st Century*. Acton: ANU Press, p. 15–30, 2017.

EUROPEAN EXTERNAL ACTION SERVICE. «The Samoa Agreement: A renewed partnership between the European Union and countries of the African, Caribbean and Pacific region». Disponible a: <www.europarl.europa.eu>.

EUROPA PRESS. «Filipinas descarta activar el tratado de defensa mutua con EEUU tras la última disputa con China» [en línia]. A

Europapress, 21 de juny del 2024. Disponible a: <www.europapress.es>.

FISHER, Denise. «France's future role in the region». A FISHER, Denise. *France in the South Pacific: Power and Politics*. Acton: ANU Press, p. 271–300, 2013.

FRANCE 24. «New Caledonia separatists call for boycott of independence referendum» [en línia]. A *France 24*, 21 d'octubre del 2021. Disponible a: <www.france24.com>.

GILLI, Andrea. «The United Kingdom and the Indopacific: return of global Britain?». A STIRLING, Sharon (ed.), *Mind the gap: national views of the free and open indo-pacific*. Washington: German Marshall Fund of the United States, p. 44–48, 2019.

GRARE, Frederic. «Russia, Azerbaijan exploit New Caledonian strife against France; China stays mum. The Strategist» [en línia]. *A Aspi strategist*, 2024. Disponible a: <www.aspistrategist.org>.

LE MONDE. «Nouvelle-Calédonie : des opérations d'ingérence de l'Azerbaïdjan qui n'expliquent pas tout» [en línia]. A *Le Monde*, 16 de maig del 2024. Disponible a: <www.lemonde.fr>.

KELLY, Sean. «The China–Solomon islands security agreement: Clear And Present Danger». A JAIVIN, Linda; KLEIN, Esther; REN, Annie (eds.), *Chain*. Acton: ANU Press, p. 239–252, 2023.

NIQUET, Valérie. «Vers le grand large: les ambitions de la Chine dans le Pacifique». A

Diplomatie, núm. 115, p. 84–88, 2022.

RUPÉREZ, Javier. «La política exterior de los Estados Unidos bajo Barack Obama: análisis y prospección». A *Panorama Estratégico*, Instituto Español de Estudios Estratégicos, p. 39–73, 2013.

SCHEFFER, Alexandra de H. QUENCEZ, Martin. *The US in NATO: adapting the Alliance to new strategic priorities*. Washington: NATO Defense College, 2021.

SEARIGHT, Amy. «Australia's response». *A Countering China's influence activities: Lessons from Australia*, p. 34–38. A *Center for Strategic and International Studies* (CSIS), 2020.

STARS AND STRIPES. «Okinawa governor, aiming to reduce island's military presence, plans US trip to protest crimes» [en línia]. *A Stripes*, 7 d'agost 2024. Disponible a: <www.stripes.com>.

SUTTON, Gaëlle. «En carte: course sino-américaine dans le Pacifique». A *DSI (Défense et Sécurité Internationale)*, núm. 163, p. 6–7, 2023.

THADANI, Akhil; ALLEN, Gregory C. «Mapping the semiconductor supply chain: The critical role of the Indo-Pacific region». A *Center for Strategic and International Studies* (CSIS), 2023.

TUNG, Chen-Yuan. «Prospects of Taiwan-China relations after the 2016 elections». *A American Journal of Chinese Studies*, vol. 23, núm. 1, p. 1–6, 2016.

ZHANG, Denghua. «China in the Pacific and traditional powers' new Pacific policies:

Concerns, responses and trends». A *Security Challenges*, vol. 16, núm. 1, p. 78–93, 2020.

ZHANG, Xiaoxu. «¿Cómo entender la política de China hacia América Latina en la nueva era?». A *Ibero-América Studies*, núm.8(2), p. 54–64, 2024.